

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника
Чернігівської обласної
військової адміністрації

07 вересня 2026 р. № 1328

**Комплексна обласна програма
підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності
та протидії торгівлі людьми
на період до 2030 року**

**м. Чернігів
2026 рік**

Зміст

	стор.
1. Паспорт Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2030 року (далі – Програма)	3
2. Загальні положення	4
3. Визначення проблем, на розв'язання яких спрямована Програма, обґрунтування необхідності їх розв'язання	5
4. Мета Програми	9
5. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, строки виконання Програми	10
6. Завдання та заходи Програми.....	14
7. Очікувані результати Програми.....	15
8. Фінансове забезпечення Програми.....	17
9. Організація виконання Програми та контроль за ходом її виконанням	17

Додаток 1. Ресурсне забезпечення Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2030 року

Додаток 2. Напрями діяльності та заходи Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2030 року

Додаток 3. Показники (індикатори) результативності виконання Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2030 року

**1. Паспорт Комплексної обласної програми
підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності
та протидії торгівлі людьми на період до 2030 року (далі – Програма)**

1.	Ініціатор розроблення Програми	Департамент сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення Програми	Розпорядження начальника Чернігівської обласної військової адміністрації від 12.12.2025 № 1391 «Про розроблення проєкту Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2030 року» (зі змінами)
3.	Розробник Програми	Департамент сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації
4.	Відповідальний виконавець Програми	Департамент сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації
5.	Учасники Програми	Департаменти Чернігівської обласної державної адміністрації: сім'ї, молоді та спорту; соціального захисту населення; економічного розвитку; культури і туризму, національностей та релігій; управління Чернігівської обласної державної адміністрації: освіти і науки; охорони здоров'я; Служба у справах дітей Чернігівської обласної державної адміністрації; Головне управління Національної поліції в Чернігівській області; військова частина 2253 (105 прикордонний загін імені князя Володимира Великого); Чернігівський обласний центр соціальних служб; Управління Державної міграційної служби в Чернігівській області; Управління інспекційної діяльності у Чернігівській області Центрального міжрегіонального управління Державної служби з питань праці; Чернігівський обласний центр зайнятості; Комунальний заклад «Чернігівський регіональний центр підвищення кваліфікації» (Сіверський центр післядипломної освіти); Державна організація «Регіональний фонд підтримки підприємництва по Чернігівській області»; Агенція регіонального розвитку Чернігівської області; Чернігівський обласний

		інститут післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського; заклади освіти Чернігівської області; районні державні адміністрації; міські, селищні, сільські ради; громадські об'єднання
7.	Термін реалізації програми	2026–2030 роки
7.1.	Етапи виконання Програми	I етап: 2026–2028 роки II етап: 2029–2030 роки
8.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Обласний бюджет Чернігівської області, бюджети місцевого самоврядування, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування, інші джерела фінансування
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього	4436,0 тис. грн
	у тому числі:	
9.1.	коштів обласного бюджету;	4436,0 тис. грн
9.2.	коштів інших місцевих бюджетів	Обсяги фінансування визначаються щорічно виходячи з їх фінансових можливостей

2. Загальні положення

Програму розроблено відповідно до Конституції України, Сімейного кодексу України, законів України «Про місцеві державні адміністрації», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про протидію торгівлі людьми», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі», розпоряджень Кабінету Міністрів України від 25.02.2026 № 214-р «Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2030 року та плану заходів з його виконання», від 12.08.2022 № 752-р «Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року», розпорядження начальника Чернігівської обласної військової адміністрації від 12.12.2025 № 1391 «Про розроблення проєкту Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2030 року» (зі змінами).

Сучасні виклики, пов'язані з наслідками збройної агресії Російської Федерації проти України, внутрішнім переміщенням населення, соціально-економічною нестабільністю та процесами післявоєнного відновлення, потребують формування цілісної, адаптивної та міжсекторальної системи заходів

в області. Така система має бути спрямована на ефективне вирішення актуальних проблем функціонування інституту сім'ї, посилення її стійкості та спроможності до відновлення. Особливої уваги потребує забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків з урахуванням гендерно чутливого підходу в умовах безпеки та оборони, а також інтеграція принципів гендерної рівності в усі сфери державної політики відповідно до міжнародних зобов'язань України та стандартів Європейського Союзу. Важливою проблемою залишається протидія торгівлі людьми, яка набула нових форм і ризиків в умовах війни та міграційних процесів, а також запобігання гендерно зумовленому та домашньому насильству.

Окремої уваги потребує проблема забезпечення захисту прав осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (далі – СНПК), зокрема в Чернігівській області, де такі випадки були задокументовані правоохоронними органами. В умовах високого рівня латентності та чутливості цієї категорії злочинів особливого значення набуває посилення міжвідомчої взаємодії, доступу постраждалих до комплексної допомоги та впровадження ефективних механізмів реагування відповідно до міжнародних стандартів.

Застосування комплексного та міжвідомчого підходу до вирішення зазначених проблем можливе шляхом розроблення та реалізації Програми.

3. Визначення проблем, на розв'язання яких спрямована Програма, обґрунтування необхідності їх розв'язання

У Чернігівській області, як і в Україні в цілому, з урахуванням наслідків збройної агресії Російської Федерації, зберігається низка актуальних проблем у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми, що потребують комплексного вирішення.

Сучасна ситуація в регіоні характеризується значними соціально-демографічними викликами, зумовленими воєнними діями, внутрішнім переміщенням населення, а також зростанням кількості соціально вразливих сімей, у тому числі багатодітних. У цих умовах особливої актуальності набуває завдання забезпечення комплексної підтримки сімей, впровадження системних заходів для зміцнення інституту сім'ї та підтримки багатодітних родин відповідно до законодавства України та європейських стандартів.

У Чернігівській області реалізується державна політика, спрямована на всебічну підтримку сімей, зокрема сімей з дітьми, багатодітних, малозабезпечених та тих, які перебувають у складних життєвих обставинах. Забезпечується надання державних соціальних допомог відповідно до чинного законодавства.

У Чернігівській області проживає 7064 багатодітні сім'ї, у яких виховується 23 358 дітей. Серед цих сімей 21,8 % (1545 сімей) складають молоді сім'ї, 8,2 % (586 сімей) – родини, у яких виховують п'ять і більше дітей. Число багатодітних сімей впродовж останніх п'яти років зросло в порівнянні з минулими роками. Приділяється увага забезпеченню дотримання та реалізації прав багатодітних сімей на пільги, визначені чинним законодавством, зокрема щодо видачі

відповідних посвідчень. Так, у 2025 році видано 900 посвідчень батьків багатодітних сімей та 2147 посвідчень дітей. Пільгами з оплати житлово-комунальних послуг скористалися 1401 сім'я, пільгами на придбання твердого палива та скрапленого газу – 478 сімей, а 5 сімей отримали 50% знижку абонплати за користування телефоном.

Проблема домашнього насильства в Україні, яка тривалий час залишалася значною мірою латентною, упродовж 2022–2025 років зазнала суттєвих змін як у своїх проявах, так і в підходах державних органів до її вирішення. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації загострило наявні проблеми та спричинило нові виклики, що зумовило необхідність адаптації державної системи реагування до умов воєнного стану та посилення заходів протидії.

Аналіз інформації щодо випадків домашнього насильства в Чернігівській області свідчить про хвилеподібну динаміку кількості звернень. Так, на кінець 2022 року зафіксовано 9728 звернень щодо фактів домашнього насильства. Зазначений показник, ймовірно, є заниженим у зв'язку з активними бойовими діями, тимчасовою окупацією окремих територій, переміщенням населення та обмеженим доступом до правоохоронних органів і соціальних служб.

У 2023 році кількість звернень зросла на 1309 випадків, або на 12 відсотків, порівняно з 2022 роком. Така динаміка може свідчити про певну стабілізацію ситуації в регіоні та відновлення доступу населення до механізмів захисту і допомоги.

У 2024 році зафіксовано зменшення кількості звернень на 20 відсотків (на 2245 випадків) порівняно з 2023 роком. Тенденція до зниження зберігається і у 2025 році. Кількість звернень зменшилася на 48 відсотків (на 4180 випадків) порівняно з аналогічним періодом 2024 року.

Водночас, наведені дані не можуть однозначно свідчити про реальне зменшення рівня домашнього насильства, оскільки проблема залишається латентною. Зниження кількості звернень може бути пов'язане як із покращенням профілактичної роботи, так і з наявністю бар'єрів у зверненні по допомогу, зокрема страхом, стигматизацією та недостатнім рівнем обізнаності населення. У зв'язку з цим особливого значення набуває проведення системної інформаційно-просвітницької роботи, спрямованої на формування в суспільстві нульової толерантності до домашнього насильства та насильства за ознакою статі, підвищення рівня обізнаності населення щодо механізмів захисту, а також готовності протидіяти таким проявам.

Пріоритетним напрямом реалізації в Чернігівській області державної політики у цій сфері є забезпечення безпеки постраждалих осіб. При здійсненні заходів профілактики та реагування першочерговим має бути убезпечення постраждалих від протиправних дій кривдника та запобігання повторній віктимізації.

Одним із ключових інструментів у сфері протидії домашньому насильству є розвиток мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб. У Чернігівській області у 44 територіальних громадах функціонує 54 такі служби. У 2025 році їхніми послугами скористалися понад 8912 осіб, з яких 70 відсоткам постраждалих осіб надали послуги мобільні бригади соціально-психологічної

допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі. Упродовж 2025 року розпочали роботу 6 нових спеціалізованих служб, зокрема кризова кімната та мобільні бригади соціально-психологічної допомоги, що свідчить про поступове підвищення доступності послуг на місцевому рівні.

Разом із тим, подальший розвиток мережі спеціалізованих служб потребує не лише належного матеріально-технічного забезпечення, а й підвищення професійної спроможності фахівців, залучених до реагування на випадки домашнього насильства. Це передбачає проведення системних міжвідомчих навчань для працівників соціальних служб, правоохоронних органів та закладів охорони здоров'я з метою вдосконалення алгоритмів взаємодії та забезпечення комплексного підходу до надання допомоги постраждалим.

Важливим складником системи протидії домашньому насильству є також робота з кривдниками, спрямована на зміну їхньої поведінки та недопущення повторного вчинення насильства. У Чернігівській області в 54 територіальних громадах розроблені та впроваджуються програми для кривдників, що свідчить про формування системного підходу до профілактики повторних випадків насильства. Водночас актуальним залишається питання забезпечення їх належної реалізації та кадрової спроможності фахівців.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України в лютому 2022 року спричинило найбільшу міграційну кризу в Європі з часів Другої світової війни. Повномасштабна війна спричинила значні соціально-економічні виклики, зокрема зростання рівня внутрішнього переміщення, втрати доходів, безробіття та підвищення рівня вразливості населення. Такі фактори суттєво підвищують ризики потрапляння осіб у ситуації експлуатації та торгівлі людьми. Особливо вразливими до таких ризиків є: особи, які постраждали від домашнього насильства; внутрішньо переміщені особи; діти та молодь; жителі прикордонних і постраждалих територій; а також особи, які виїжджають за межі країни або вже виїхали на початку повномасштабного вторгнення.

У зв'язку з цим питання протидії торгівлі людьми в Чернігівській області набуває особливої актуальності та потребує посилення системних заходів, спрямованих на попередження, виявлення та надання допомоги постраждалим особам.

Упродовж останніх п'яти років у Чернігівській області послідовно та системно реалізовувалися заходи, спрямовані на підвищення рівня обізнаності населення щодо ризиків торгівлі людьми. На офіційних вебсайтах Чернігівської обласної державної адміністрації, районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування розміщено інформаційні банери соціальної реклами з питань протидії торгівлі людьми. Проводилися масштабні інформаційно-просвітницькі кампанії до Всесвітнього дня протидії торгівлі людьми та Європейського дня боротьби з торгівлею людьми (лекторії, виставки, флешмоби та інші заходи) для широких верств населення, зокрема осіб із груп ризику.

Водночас, залишаються актуальними проблеми недостатнього рівня обізнаності населення щодо ризиків потрапляння в ситуації торгівлі людьми, особливо серед дітей, молоді, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих

груп. Потребує подальшого удосконалення механізм ідентифікації осіб, які постраждали від торгівлі людьми, а також міжвідомча взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у цій сфері. Крім того, актуальним залишається питання підвищення доступності та якості надання комплексної допомоги постраждалим особам, зокрема соціальних, медичних, психологічних і правових послуг, а також забезпечення своєчасного встановлення відповідного статусу.

Упродовж 2024–2025 років 6 постраждалих осіб, з яких 2 чоловіки та 4 жінки, отримали статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми.

Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків є одним із пріоритетних напрямів державної політики України та важливою умовою сталого розвитку суспільства. Реалізація гендерної рівності сприяє підвищенню якості життя населення, зміцненню соціальної згуртованості, ефективному використанню людського потенціалу та утвердженню демократичних цінностей.

У Чернігівській області питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків також залишається актуальним та потребує подальшої системної уваги. Попри впровадження державної гендерної політики, на регіональному рівні зберігаються диспропорції в доступі жінок і чоловіків до ресурсів, участі у прийнятті рішень, а також нерівномірний розподіл сімейних і соціальних обов'язків.

В умовах воєнного стану зазначені проблеми загострюються. Зокрема, спостерігається підвищене навантаження на жінок у сфері догляду за дітьми, людьми похилого віку та особами з інвалідністю, зростає вразливість внутрішньо переміщених осіб, збільшується ризик бідності та соціальної ізоляції окремих категорій населення. Водночас чоловіки частіше залучені до виконання військового обов'язку, що також впливає на соціально-економічне становище сімей.

Низьким залишається рівень розуміння проблематики гендерної рівності в суспільстві загалом, зокрема серед державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Зберігаються усталені гендерні стереотипи щодо соціальних ролей жінок і чоловіків, що призводить до відсутності сталої практики проведення гендерного аналізу потреб різних цільових груп дівчат і хлопців, жінок і чоловіків на етапі розроблення проєктів нормативно-правових актів, програм і стратегій розвитку, а також під час надання послуг і врахування результатів такого аналізу в бюджетному процесі.

Недостатнім залишається рівень інтеграції гендерного підходу у процеси формування та реалізації регіональної політики, обмежено застосовуються інструменти гендерно орієнтованого планування та бюджетування, потребує посилення інституційна спроможність суб'єктів, відповідальних за реалізацію державної гендерної політики. Окрім того, зберігається недостатній рівень обізнаності населення щодо принципів гендерної рівності, існують стереотипи щодо ролей жінок і чоловіків у суспільстві, що стримує повноцінну реалізацію їхнього потенціалу.

З огляду на викладене, існує об'єктивна необхідність у впровадженні комплексного, міжсекторального підходу до забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у Чернігівській області відповідно до державних

пріоритетів та міжнародних зобов'язань України, зокрема Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року.

Актуальною проблемою, що потребує окремої уваги в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України, є забезпечення захисту прав осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Під час збройної агресії Російської Федерації проти України фіксуються численні випадки сексуального насильства. Такі дії порушують міжнародне право, є воєнними злочинами і мають бути ретельно розслідувані, а винні – притягнуті до відповідальності. Важливо не лише фіксувати ці злочини, а й забезпечити правову та психологічну підтримку постраждалих. Зазначена проблематика характеризується недостатнім рівнем виявлення таких випадків, стигматизацією постраждалих, обмеженим доступом до комплексних послуг (медичних, психологічних, правових та соціальних), а також необхідністю належного документування таких фактів і забезпечення притягнення винних до відповідальності. Станом на початок 2026 року Офіс Генерального прокурора України зафіксував понад 370 фактів СНПК, вчинених російськими військовими з початку повномасштабного вторгнення. У Чернігівській області, за офіційними даними правоохоронних органів, задокументовано щонайменше 8 таких випадків. Однак ця цифра є умовною та не відображає реального масштабу проблеми через високий рівень латентності та небажання постраждалих звертатися по допомогу.

З урахуванням наведеного, актуальним є посилення міжвідомчої взаємодії з цього питання, підвищення спроможності фахівців працювати з постраждалими з дотриманням принципів конфіденційності, безпеки та недискримінації, а також інтеграція міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії СНПК.

З огляду на викладене, існує об'єктивна необхідність у реалізації Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2030 року, яка забезпечить:

- системний та міжвідомчий підхід до розв'язання визначених проблем;
- координацію дій органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, правоохоронних органів, громадських організацій;
- підвищення ефективності профілактичної роботи;
- забезпечення доступу населення до якісних соціальних послуг;
- створення безпечного середовища, вільного від дискримінації, насильства та експлуатації.

Реалізація Програми сприятиме зміцненню інституту сім'ї, утвердженню принципів гендерної рівності, підвищенню рівня захисту прав людини, зокрема осіб, постраждалих від СНПК, та зниженню рівня торгівлі людьми в Чернігівській області.

4. Мета Програми

Метою Програми є сприяння належному розвитку сім'ї в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення, запобіганню та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, торгівлі людьми, забезпечення системного впровадження гендерних підходів у всі сфери суспільного життя, а також захисту прав осіб, постраждалих від СНПК з урахуванням євроінтеграційного курсу України.

Головна мета конкретизується за такими блоками.

Підтримка сім'ї: забезпечення системної та комплексної політики у сфері підтримки сімей, зокрема внутрішньо переміщених осіб, сімей військовослужбовців, ветеранів, загиблих та зниклих безвісти, спрямованої на створення умов для їх соціальної стійкості, відновлення та зміцнення інституту сім'ї в умовах війни та повоєнного періоду.

Запобігання та протидія домашньому насильству та насильству за ознакою статі: удосконалення механізмів запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі з урахуванням зростання ризиків у період воєнного стану, забезпечення доступності послуг для постраждалих, підвищення ефективності міжвідомчої взаємодії органів державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронних органів і громадських організацій.

Протидія торгівлі людьми: посилення спроможності системи виявлення та реагування на випадки торгівлі людьми, особливо в умовах масового переміщення населення та підвищених ризиків експлуатації, забезпечення захисту прав постраждалих осіб і надання їм комплексної допомоги.

Гендерна рівність: удосконалення механізмів забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків з урахуванням викликів воєнного часу, інтеграція гендерного підходу у процеси відновлення та розвитку, впровадження європейських стандартів рівності та принципів порядку денного «Жінки, мир, безпека».

Захист прав осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України: підвищення ефективності реалізації державної політики на обласному рівні у сфері захисту прав осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України, та забезпечення їх всебічної підтримки і доступу до правосуддя.

5. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, строки виконання Програми

У сфері підтримки сім'ї розв'язання проблеми передбачає здійснення комплексних міжвідомчих дій, спрямованих на зміцнення інституту сім'ї, підвищення соціальної стійкості сімей в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення, які перебувають у складних життєвих обставинах, та забезпечення реалізації їх соціально-демографічних функцій. Основні шляхи та засоби вирішення проблеми:

забезпечення адресної підтримки сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, зокрема внутрішньо переміщених осіб, сімей загиблих

(померлих) та зниклих безвісти, сімей військовослужбовців, через розвиток системи соціальних послуг у територіальних громадах;

підтримка багатодітних сімей шляхом надання соціальних послуг, пільг, гарантій, забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я та оздоровлення дітей, створення умов для поєднання батьківських обов'язків і зайнятості;

розвиток соціальних, психологічних та реабілітаційних послуг для сімей і дітей, які постраждали від воєнних дій, з урахуванням потреб внутрішньо переміщених осіб;

підтримка сімейних форм виховання дітей, запобігання інституціоналізації, створення безпечного сімейного середовища, забезпечення розвитку дитини в сім'ї;

посилення спроможності територіальних громад у сфері підтримки сім'ї через підвищення кваліфікації фахівців, впровадження міжвідомчої взаємодії та кейс-менеджменту;

формування відповідального батьківства та партнерських сімейних відносин на засадах гендерної рівності та взаємної відповідальності;

проведення інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на популяризацію сімейних цінностей, профілактику соціального сирітства та підвищення обізнаності населення щодо доступних послуг;

співпраця з інститутами громадянського суспільства та міжнародними організаціями для розширення спектру послуг та залучення додаткових ресурсів для реалізації програм сімейної підтримки.

Розв'язання проблем у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі передбачає здійснення комплексних заходів, спрямованих на підвищення ефективності механізму реагування, надання підтримки постраждалим та формування нульової толерантності до насильства. Основні шляхи та засоби розв'язання проблеми:

забезпечення ефективної координації діяльності органів влади, громадських організацій та територіальних громад щодо запобігання та протидії насильству та реагування на його випадки;

формування в суспільстві нульової толерантності до насильства та небайдужого ставлення до постраждалих;

запровадження системного реагування на всі випадки насильства, що забезпечує належну увагу кожному зверненню;

створення дієвої мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, з метою забезпечення своєчасного реагування, комплексної підтримки та захисту прав постраждалих;

забезпечення постраждалим від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, незалежно від віку та стану здоров'я, доступності до комплексних

послуг, орієнтованих на їхні потреби, у загальних і спеціалізованих службах підтримки постраждалих осіб, визначених чинним законодавством;

підвищення якості та доступності соціальних послуг для постраждалих осіб та реалізація програм для кривдників;

проведення інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на запобігання та протидію домашньому насильству та насильству за ознакою статі для населення різних вікових груп та соціальних категорій;

організація підготовки і підвищення кваліфікації працівників соціальної сфери, закладів освіти, охорони здоров'я та правоохоронних органів, а також посадових осіб місцевого самоврядування з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі;

активізація діяльності територіальних громад щодо профілактики насильства та підтримки сімей;

здійснення методичного забезпечення з питань запобігання та протидії насильству за ознакою статі, зокрема щодо запровадження механізму взаємодії дотичних суб'єктів, повноважень у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі для практичного застосування в діяльності відповідальних фахівців на всіх рівнях;

здійснення соціального замовлення для реалізації програм та проєктів щодо створення дієвої системи надання допомоги потерпілим від насильства та реалізації програм для кривдників;

залучення громадського сектору до діяльності із запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.

Проблематику *протидії торгівлі людьми* та захисту осіб, постраждалих від неї, передбачається розв'язати шляхом:

проведення системної інформаційно-просвітницької роботи з питань протидії торгівлі людьми та експлуатації, у тому числі сексуальної, з акцентом на найбільш уразливі групи (діти, молодь, ВПО, біженці та жителі громад на звільнених або прифронтових територіях), із залученням міжнародних, урядових і неурядових організацій, громадських об'єднань та медіа;

забезпечення інтеграції тематики протидії торгівлі людьми в освітні програми на всіх рівнях в області (загальна середня, професійна (професійно-технічна), фахова передвища, вища освіта та освіта дорослих);

удосконалення механізму ідентифікації осіб, які постраждали від торгівлі людьми, зокрема серед дітей та ВПО, шляхом надання методичних рекомендацій для органів місцевого самоврядування щодо критеріїв виявлення постраждалих;

удосконалення механізму координації та співпраці між суб'єктами, які реалізують заходи у сфері протидії торгівлі людьми, зокрема шляхом посилення взаємодії соціальних служб і правоохоронних органів щодо запобігання торгівлі людьми та надання допомоги постраждалим, у тому числі через посилення прикордонного контролю;

забезпечення доступу до якісних комплексних послуг для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, та їх отримання незалежно від віку та стану здоров'я;

посилення інституційної спроможності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії торгівлі людьми шляхом проведення навчань для відповідних суб'єктів та розроблення місцевих програм та планів дій щодо надання допомоги постраждалим;

виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми, посилення міжнародного, зокрема транскордонного співробітництва, зміцнення спроможності правоохоронних органів та судів;

здійснення заходів щодо встановлення статусу особам, які постраждали від торгівлі людьми.

У сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків проблему фактичної нерівності між жінками і чоловіками передбачається розв'язувати комплексно шляхом:

забезпечення ефективної координації діяльності всіх суб'єктів регіонального інституційного механізму забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків з метою здійснення системного та регулярного моніторингу виконання міжнародних і національних зобов'язань на регіональному рівні;

забезпечення системного підходу до підвищення рівня обізнаності, формування гендерної чутливості, подолання стереотипів, а також розвитку гендерних компетентностей державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, зокрема тих, які приймають управлінські рішення, а також уповноважених осіб (координаторів), відповідальних структурних підрозділів і радників з питань забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі;

сприяння впровадженню гендерно орієнтованого підходу в бюджетний процес на рівні обласного та місцевих бюджетів, зокрема шляхом підтримки та пріоритетного фінансування програм і заходів, спрямованих на зменшення фактичної нерівності між жінками і чоловіками;

урахування гендерного компонента в місцевих програмах на тлі актуальних потреб регіону;

збирання та оприлюднення даних для проведення моніторингу досягнення гендерної рівності;

проведення системних консультацій з інститутами громадянського суспільства, що представляють інтереси різних груп жінок і чоловіків (зокрема осіб, які живуть з ВІЛ, осіб з інвалідністю, мешканців сільської місцевості, представників етнічних меншин, ВПО, ветеранів тощо), під час формування, реалізації та моніторингу регіональної політики у сфері забезпечення рівних прав і можливостей, у тому числі через їх залучення до консультативно-

дорадчих органів, громадських рад та робочих груп при обласній, районних державних адміністраціях і органах місцевого самоврядування;

проведення на регіональному та місцевому рівнях регулярних інформаційно-просвітницьких і навчальних заходів для різних груп жінок, зокрема тих, які перебувають у вразливому становищі, щодо можливостей і механізмів участі у процесах формування, реалізації та оцінювання державної і регіональної політики;

проведення досліджень з гендерної проблематики з урахуванням впливу воєнного стану на різні групи жінок і чоловіків та потреб повоєнного відновлення, а також впровадження їх результатів у процеси прийняття управлінських рішень і реалізації регіональної політики;

забезпечення реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі, системного розгляду випадків дискримінації та вжиття відповідних заходів за результатами розгляду;

підвищення спроможності та розширення можливості участі жінок, які постраждали від конфлікту, та інститутів громадянського суспільства у миробудівних процесах і постконфліктному відновленні на національному, обласному та місцевому рівнях.

Проблематику у сфері захисту прав осіб, постраждалих від СНПК внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, передбачається розв'язати шляхом:

забезпечення ефективної міжвідомчої координації суб'єктів взаємодії на обласному рівні;

розвитку системи надання комплексної допомоги особам, постраждалим від СНПК (медичної, психологічної, соціальної та правової);

сприяння підвищенню кваліфікації фахівців, які працюють із постраждалими від СНПК особами;

посилення спроможності територіальних громад у виявленні та реагуванні на випадки СНПК;

забезпечення доступу осіб, постраждалих від СНПК, до правосуддя та механізмів відшкодування шкоди;

проведення інформаційно-просвітницької роботи щодо прав постраждалих від СНПК осіб та доступних для них послуг.

Виконання Програми передбачається здійснити протягом 2026–2030 років у два етапи: I етап – 2026–2028 роки, II етап – 2029–2030 роки.

6. Завдання та заходи Програми

Основне завдання – забезпечити комплексну реалізацію програмних заходів із запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, протидії торгівлі людьми, підтримки сім'ї та впровадження гендерно орієнтованих підходів у всі сфери суспільного життя, захисту прав осіб,

постраждалих від СНПК, на обласному рівні з урахуванням викликів воєнного стану та євроінтеграційного курсу України, спрямованих на досягнення головної мети Програми.

Завдання та заходи з виконання Програми наведені у додатку 2.

7. Очікувані результати Програми

Виконання Програми дасть змогу:

У сфері підтримки сім'ї:

посилити спроможність територіальних громад у сфері сімейної підтримки;

покращити доступ до соціальної підтримки для вразливих категорій сімей;

забезпечити права багатодітних сімей та дітей з багатодітних сімей на користування пільгами, наданими чинним законодавством (стовідсоткове забезпечення багатодітних сімей посвідченнями батьків та дитини з багатодітної сім'ї);

зменшити ризики соціального сирітства та посилити роль сім'ї в розвитку дитини.

У сфері запобігання домашньому насильству та насильству за ознакою статі:

ефективно реагувати на факти домашнього насильства та насильства за ознакою статі через впровадження механізму взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, у тому числі між соціальними службами, правоохоронними органами, центрами надання безоплатної правової допомоги, районними державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, судами, об'єднаннями громадян;

знижити рівень домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

підвищити рівень сформованості нетерпимого ставлення суспільства до домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

забезпечити правовий та соціальний захист постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, зокрема шляхом розширення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

підвищити рівень довіри громадян до суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, у зв'язку з цим отримати збільшення звернень громадян з приводу такого насильства;

підвищити рівень інформованості населення щодо форм і проявів домашнього насильства, його причин і наслідків та необхідних дій у разі його вчинення;

удосконалити систему збору, обробки та аналізу даних щодо домашнього насильства та насильства за ознакою статі, що дозволить проводити моніторинг

здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі;

підвищити рівень притягнення кривдників до передбаченої законодавством відповідальності та забезпечити корекцію їхньої поведінки;

підвищити рівень професійної компетентності фахівців з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.

У сфері протидії торгівлі людьми:

удосконалити міжвідомчу взаємодію та координацію діяльності суб'єктів у сфері протидії торгівлі людьми, що забезпечить оперативне реагування на випадки торгівлі людьми та ефективне надання допомоги постраждалим;

підвищити інституційну спроможність органів місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій щодо реалізації державної політики у сфері протидії торгівлі людьми, зокрема через навчання фахівців та впровадження локальних програм і планів дій;

підвищити рівень обізнаності населення Чернігівської області щодо ризиків торгівлі людьми та шляхів запобігання потраплянню в ситуації експлуатації, зокрема серед найбільш вразливих груп населення (дітей, молоді, внутрішньо переміщених осіб, жителів прифронтових та деокупованих територій);

формування у здобувачів освіти на всіх рівнях компетентностей щодо безпечної поведінки та протидії торгівлі людьми шляхом інтеграції відповідної тематики в освітній процес;

підвищити рівень професійної компетенції фахівців органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми;

забезпечити доступ постраждалих осіб до своєчасних, якісних і комплексних послуг (соціальних, медичних, психологічних, правових) незалежно від віку, стану здоров'я та місця проживання.

У сфері утвердження гендерної рівності:

забезпечити координацію діяльності суб'єктів інституційного механізму з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

застосовувати гендерно орієнтований підхід у бюджетному процесі на обласному та місцевому рівнях;

сформувати в державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування високий рівень гендерної чутливості, володіння навичками аналізу потреб різних цільових груп дівчат і хлопців, жінок і чоловіків, гендерними компетенціями (щодо застосування гендерного підходу, гендерного аналізу, гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі, проведення гендерних аудитів, гендерно-правової експертизи), урахування результатів аналізу під час формування та реалізації політики;

збільшити частку гендерно чутливих інформаційних матеріалів у регіональних медіа та соціальних мережах, які використовують гендерно чутливу мову;

створити ефективну систему співпраці органів державної влади з міжнародними і громадськими організаціями, діяльність яких спрямована на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у суспільстві;

створити умови для своєчасного виявлення фактів дискримінації за ознакою статі та забезпечення надання ефективної допомоги постраждалим від дискримінації на всіх рівнях;

підвищити рівень правової грамотності населення щодо проявів дискримінації, а також механізмів захисту, зокрема серед жінок із вразливих груп, які можуть стикатися з проявами множинної дискримінації.

У сфері захисту прав осіб, постраждалих від СНПК внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України:

підвищити ефективність захисту прав осіб, постраждалих від СНПК;

створити механізм міжвідомчої взаємодії на обласному рівні всіх зацікавлених структур для своєчасного виявлення постраждалих від СНПК осіб, координації дій та надання їм допомоги;

забезпечити належну увагу до кожного випадку СНПК на території Чернігівської області;

забезпечити права постраждалих від СНПК осіб на отримання невідкладних проміжних репарацій, визначених законодавством.

8. Фінансове забезпечення Програми

Фінансове забезпечення Програми здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету Чернігівської області, бюджетів місцевого самоврядування та інших не заборонених законодавством джерел.

Обсяг фінансування Програми за рахунок коштів обласного бюджету Чернігівської області визначається щороку та може коригуватись під час її виконання в залежності від потреби, фінансових можливостей обласного бюджету Чернігівської області та з дотриманням вимог ст. 85 Бюджетного кодексу України.

Обсяги фінансових ресурсів бюджетів місцевого самоврядування визначаються щорічно, виходячи з фінансових можливостей, кожним бюджетом окремо.

Бюджетні призначення на виконання заходів Програми встановлюються рішенням Чернігівської обласної ради (на час дії воєнного стану – розпорядженнями начальника Чернігівської обласної військової адміністрації) про обласний бюджет Чернігівської області на відповідний рік.

Ресурсне забезпечення Програми наведено у додатку 1.

9. Організація виконання Програми, здійснення контролю за її виконанням

Виконання Програми здійснюється шляхом реалізації заходів учасниками Програми.

Головним розпорядником коштів за Програмою є Департамент сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації.

Координація та контроль виконання Програми здійснюватиметься Департаментом сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації.

Учасники Програми подають Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації для узагальнення звіти про виконання заходів Програми раз на рік – до 20 січня року, наступного за звітним періодом.

Департамент сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації забезпечує підготовку щорічних звітів про виконання Програми відповідно до п. 7 Порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання, затвердженого розпорядженням голови Чернігівської обласної державної адміністрації від 05.05.2016 № 245 «Про Порядок розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання» (зі змінами).

Директор Департаменту сім'ї,
молоді та спорту обласної
державної адміністрації держадміністрації

Андрій ШЕМЕЦЬ